

Ruimtelijk-Functioneel Programma van Eisen

Brede Bossche School Boschveld

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
1.1. OPDRACHTOMSCHRIJVING	3
1.2. PROGRAMMA VAN EISEN	3
1.3. PROCES PROGRAMMA VAN EISEN	3
2. VISIE EN AMBITIE	5
2.1. BREDE BOSSCHE SCHOOL	5
2.2. STEDENBOUWKUNDIG PLAN	5
2.3. SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN BBS BOSCHVELD	5
2.3.1. <i>Deelnemende organisaties</i>	6
2.3.2. <i>Individuele visies op samenwerking</i>	8
2.3.3. <i>Gezamenlijke visie op samenwerking</i>	9
3. UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN	10
3.1. KWANTITATIEVE RANDVOORWAARDEN	10
3.2. KWALITATIEVE RANDVOORWAARDEN	10
3.3. JURIDISCHE RANDVOORWAARDEN	10
3.4. FINANCIËLE RANDVOORWAARDEN	10
3.5. WET- EN REGELGEVING	10
3.6. STEDENBOUWKUNDIGE RANDVOORWAARDEN	11
4. CLUSTERING EN ONTSLUITING	12
4.1. CLUSTERING VAN FUNCTIES	12
4.2. ONTSLUITING	13
5. RUIMTELIJK PROGRAMMA	14
6. FUNCTIONELE EISEN	15
6.1. CLUSTER ONTMOETING	15
6.2. CLUSTER VRIJE TIJDSBESTEDING	17
6.3. CLUSTER FACILITAIR	19
6.4. CLUSTER DIENSTVERLENING	20
6.5. CLUSTER SPORT	20
6.6. CLUSTER ONTWIKKELING	22
6.6.1. <i>Gezamenlijk clustergebied</i>	22
6.6.2. <i>Ontwikkeling 0-6 jaar</i>	23
6.6.3. <i>Ontwikkeling 7-13 jaar</i>	27
7. BUITENRUIMTEN	29
8. ARCHITECTUUR EN SFEER	30
8.1. STEDENBOUWKUNDIGE UITGANGSPUNTEN	30
8.2. UITSTRALING ARCHITECTUUR (EXTERIEUR).....	30
8.3. SFEER EN BELEVING (INTERIEUR).....	30
9. BIJLAGEN	31

1. INLEIDING

Dit document beschrijft de ruimtelijke en functionele eisen voor de Brede Bossche School Boschveld, kortweg BBS Boschveld.

1.1. Opdrachtomschrijving

In de wijk Boschveld in 's-Hertogenbosch wordt in het kader van de herstructurering een Brede Bossche School gebouwd die huisvesting zal bieden aan:

- een kindcentrum 0-13 dat plaats biedt aan een kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, 8-klassige basisschool en buitenschoolse opvang (inclusief een toekomstige uitbreiding van 50% voor het cluster 0-13, wat neerkomt op 4 lokalen voor de basisschool en 2 lokalen inclusief de bijbehorende buitenruimte voor KDV. Let op: de uitbreiding van kinderen tussen 0 en 4 (in totaal 2 groepen opvang en 2 groepen onderbouw) dient op de begane grond te liggen);
- gymzaal;
- bibliotheek;
- buurthuis (inclusief de mogelijkheid tot het creëren van een wijktheater);
- informatie-/dienstverleningspunt van maatschappelijke organisaties.

1.2. Programma van Eisen

Het Programma van Eisen is een beschrijving van behoeften, eisen en wensen van toekomstige gebruikers, alsook de uitgangspunten en randvoorwaarden ten aanzien van de realisering van de huisvesting. Daarnaast definieert het Programma van Eisen alle kwalitatieve en kwantitatieve uitgangspunten op basis waarvan de architect een ontwerp kan vervaardigen en waaraan vervolgens het ontwerp, in diverse stadia, kan worden getoetst.

Het Programma van Eisen dient drie doelen:

- het definieert de bouwopgave en zijn context;
- het fungeert als toetsingsinstrument ten behoeve van de verschillende ontwerpstadia;
- het legt uitgangspunten en afspraken vast ten behoeve van de communicatie tussen de betrokken partners onderling en met de opdrachtgever.

Het Programma van Eisen heeft een dynamisch karakter. Dit betekent dat het document gedurende het ontwerp- en realisatieproces op basis van nieuwe of veranderde inzichten kan worden aangepast in overleg met de projectteamleden en de opdrachtgever. De status moet daarbij steeds opnieuw worden vastgelegd.

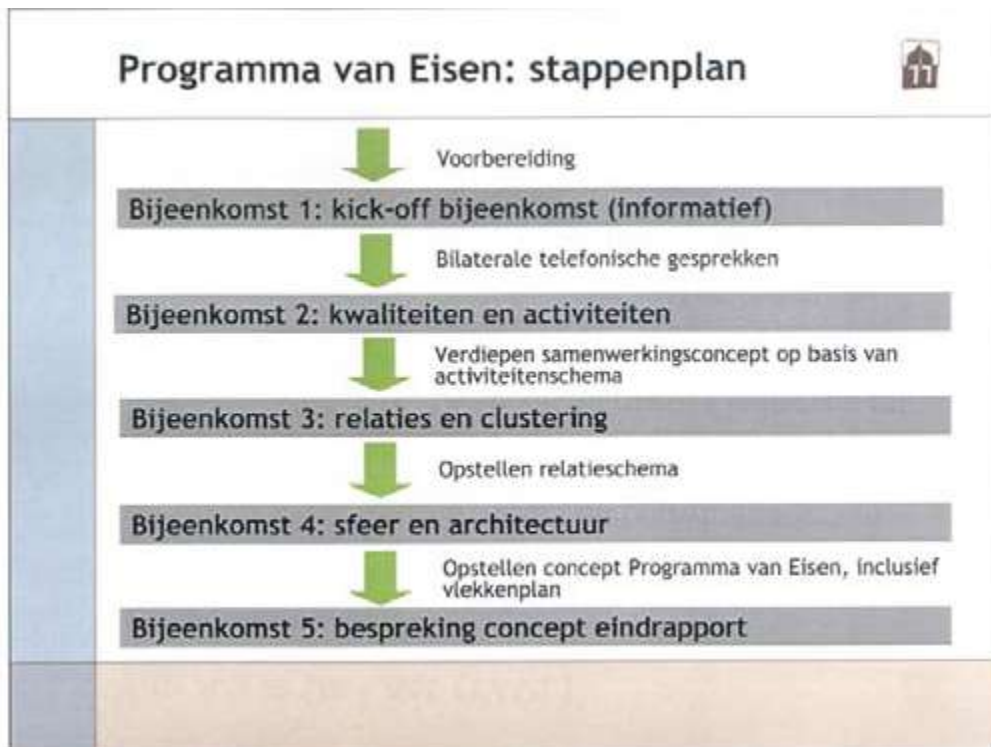
In vervolg op het ruimtelijk en functioneel Programma van Eisen wordt een technisch Programma van Eisen opgesteld. Deze wordt in een separate rapportage uitgewerkt. In het technisch Programma van Eisen wordt het ambitieniveau en het gewenste resultaat vastgelegd voor de volgende onderwerpen:

- duurzaam bouwen;
- flexibiliteit en uitbreidbaarheid;
- veiligheid, toegankelijkheid en compartimentering;
- bouwkundige voorzieningen;
- elektrotechnische en werktuigbouwkundige installaties;
- bouwfysische eisen;
- transportinstallaties;

1.3. Proces Programma van Eisen

Als uitgangspunt voor dit Programma van Eisen is de ruimtestaat en het activiteitenoverzicht. Met de betrokken organisaties is hierop verder gewerkt van februari tot en met april 2009. In een viertal workshops hebben zij actief inbreng gehad. Op basis van deze informatie en aanvullende informatie uit binnengekomen stukken (zie bijlage 1 bronnenlijst) is dit document tot stand gekomen. Er wordt in de tekst niet verwezen naar de afzonderlijke bronnen van deze lijst.

In figuur 1 is het proces Programma van Eisen schematisch weergegeven.

Figuur 1: stappenplan

Bovenstaande stappen zijn als volgt vertaald naar dit document:

- de informatie voortkomend uit telefonische interviews en de bijeenkomst kwaliteiten en activiteiten kunt u terugvinden in hoofdstuk 2 visie en ambitie;
- in hoofdstuk 3 wordt weergegeven met welke uitgangspunten en randvoorwaarden men rekening dient te houden bij de vertaalslag van deze visie en ambitie naar het gebouw;
- de resultaten van de bijeenkomst relaties en clustering vormen in combinatie met de informatie van Coresta de basis voor hoofdstuk 4 t/m 7;
- de bijeenkomst sfeer en architectuur is vertaald naar hoofdstuk 8;
- in de bijlagen zijn de bronnenlijst, de aangepaste overzichten van Coresta en de verslagen van de workshops weergegeven.

In het najaar van 2010 is een nieuwe locatie aangewezen voor de BBS en is het Programma van eisen geactualiseerd. De belangrijkste verschillen zijn:

- het wijkplein krijgt geen eigen voorzieningen. De centrale ontmoetingsruimte is de plek waar de wijkpleinactiviteiten plaats kunnen vinden;
- de school kiest voor een concept zonder separate groepsruimtes en voor een verdeling in onder-, midden en bovenbouw.

2. VISIE EN AMBITIE

In dit hoofdstuk worden de visie en ambities weergegeven van het concept Brede Bossche Scholen en het stedenbouwkundig plan. Vervolgens wordt er specifiek ingezoomd op BBS Boschveld. In het kort worden de deelnemende organisaties omschreven en hun visie op de samenwerking binnen Boschveld.

2.1. Brede Bossche School

De Brede Bossche School is een samenwerkingsverband, waarbinnen onderwijs en welzijnsvoorzieningen integraal samenwerken aan de verbetering van de ontwikkelkansen van kinderen en hun ouders op school, in het gezin en in hun vrije tijd.

Een Brede Bossche School is van en voor de wijk en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid in buurten en wijken. Verschillende voorzieningen dienen bij voorkeur onder een dak geplaatst te worden. Bij de Brede Bossche School wordt gekozen voor een samenhangende, geïntegreerde opzet van zorgvoorzieningen en activiteiten geconcentreerd op een plaats in de wijk waar bijna iedereen komt. De activiteiten zijn gericht op het kind, de ouders/verzorgers en de wijkbewoners.

Het beleid van de Brede Bossche School past binnen de kaders van het gemeentelijk beleid zoals die zijn neergelegd in het sociaal structuurplan, het gemeentelijk onderwijsachterstandenplan "Meer Kansen voor Kinderen", de discussienota ruimtelijke structuurvisie en het programma Grote stedenbeleid. Dit beleid is een antwoord op de drie grote problemen waarmee de stad worstelt te weten:

- de educatieve achterstand en de scheefgroei op de arbeidsmarkt;
- de concentratie van problemen in bepaalde gebieden;
- de cumulatie van problemen bij bepaalde groepen.

Met name in het sociaal structuurplan wordt de brede school gezien als een middel om aan deze problemen wat te doen doordat zij:

- bijdraagt aan het voorkomen van educatieve achterstand en voortijdig schoolverlaten door te zorgen voor een sluitende/ integrale aanpak van onderwijs-, welzijns- en culturele voorzieningen;
- de leefbaarheid in de wijk vergroot door verbetering van de sociale infrastructuur zodat educatieve- en ontmoetingsactiviteiten laagdrempelig voor een ieder bereikbaar zijn;
- bijdraagt aan de kwaliteit van het voorzieningenniveau.

Het concept Brede Bossche School is gebaseerd op het uitgangspunt dat binnen het samenwerkingsverband partners een extra pakket aan activiteiten organiseren. Dit pakket is gericht op de aanpak van specifieke problemen, die uitsluitend 'organisatieoverstijgend' kunnen worden aangepakt: het zogeheten pluspakket. Het pluspakket bestaat uit vijf hoofdactiviteiten:

1. sport, spel en bewegen;
2. cultuur- en kunsteducatie;
3. leesbevordering;
4. gezondheidseducatie, volwasseneneducatie en opvoedingsondersteuning;
5. ICT.

2.2. Stedenbouwkundig plan

Het stedenbouwkundig plan kan opgevraagd worden bij de Afdeling Stedenbouw van de gemeente 's-Hertogenbosch.

2.3. Specifieke doelstellingen BBS Boschveld

Elke BBS is uniek en heeft haar eigen specifieke samenstelling aan gebruikers (organisaties). Onderstaand worden in het kort de deelnemende organisaties van de BBS Boschveld omschreven. Vervolgens is een samenvatting van hun individuele visie op de samenwerking weergegeven. Tot slot wordt hun gezamenlijke visie en ambitie, voortkomend uit de workshop 'kwaliteiten en activiteiten' d.d. 12 februari 2009 weergegeven.

2.3.1. Deelnemende organisaties

In BBS Boschveld worden de volgende organisaties gehuisvest:

- Basisschool 't Boschveld
- SPH peuterspeelzaal (valt per 1.1.2011 onder Kanteel)
- Kinderopvang Kanteel (kinderdagverblijf + buitenschoolse opvang Klub Kongzi)
- Gemeente 's Hertogenbosch, Sport & Bewegen
- Bibliotheek 's Hertogenbosch
- Welzijnsonderneming Divers (heeft geen eigen ruimtes)
- Wijkplein (heeft geen eigen ruimtes)

Basisschool 't Boschveld

Basisschool 't Boschveld is een katholieke school voor basisonderwijs voor kinderen van 4 t/m 12 jaar. Een groot deel van de kinderen heeft een allochtone achtergrond.

De school vindt het belangrijk dat kinderen veel aandacht krijgen. Extra leerkrachten worden ingezet voor kleine klassen en individuele hulp aan leerlingen. In de groepen zitten gemiddeld 16-17 leerlingen. De kinderen leren door instructie van de leerkracht, door elkaar te vertellen, samen te werken en samen te zoeken naar oplossingen. Tijdens het lesgeven wordt ervoor gezorgd dat ieder kind voldoende mogelijkheden krijgt om op verschillende manieren te leren.

Het onderwijsprogramma besteedt veel aandacht aan het zelfstandig werken: afhankelijk van de leeftijd van de leerlingen wordt gewerkt met dag- of weektaken. De bedoeling hiervan is tweeledig. Allereerst stelt het de leerkracht in staat individuele leerlingen of groepjes leerlingen extra instructie en begeleiding te geven. Op de tweede plaats leren kinderen eigen keuzes te maken en hun eigen programma samenstellen.

Om leerlingen meer verantwoordelijk te maken voor hun eigen leerproces werkt de school al een aantal jaren met thematisch werken. Hierbij wordt een maand lang gewerkt aan één onderwerp waarbij alle vakgebieden aan bod komen. Van de kinderen wordt een grote mate van samenwerking en probleemoplossend handelen gevraagd. De rol van de leerkracht tijdens deze activiteiten is die van een begeleider. De regie ligt voor een groot deel bij de kinderen zelf, waardoor alle leerlingen op hun eigen niveau kunnen deelnemen (voor het volledige onderwijskundige concept: zie schoolplan en jaarplan).

Het is de bedoeling dat de basisschool in het nieuwe BBS-gebouw deel uitmaakt van een kindcentrum (samen met de partners SPH en Kanteel), waarbij sprake is van een doorgaande lijn voor kinderen van 0 – 13 jaar, met als basis één pedagogisch en onderwijskundig plan.

SPH peuterspeelzaal

Stichting Peuterspeelzalen 's-Hertogenbosch (SPH) beheert 32 lokalen op 31 locaties in 's-Hertogenbosch. Wekelijks zorgen de peuterspeelzaalleidsters en groepshulpen voor de pedagogische begeleiding van 1.250 peuters bij hun speelse ontdekkingstocht door de wereld. De SPH wil door het creëren van een uitdagende speel/leeromgeving ieder kind zoveel mogelijk ontwikkelingskansen bieden. De ontwikkeling van ieder individueel kind wordt gestimuleerd door deskundige peuterspeelzaalleidsters en groepshulpen. Het uitgangspunt hierbij is dat het spelen voorop staat want SPELEN IS LEREN.

De peuterspeelzaal heeft een pedagogisch-didactische functie die zich bij SPH heeft vertaald in o.a. de volgende doelstellingen:

- het bieden van een uitdagende speel/leeromgeving;
- het bieden van ontplooiingsmogelijkheden aan kinderen door het stimuleren van de diverse ontwikkelingsgebieden;
- het signaleren en begeleiden van ontwikkelingsproblemen bij kinderen;
- het bevorderen van de doorgaande ontwikkelingslijn naar het primair onderwijs.

Kinderopvang Kanteel

Kanteel biedt opvang aan kinderen in kinderdagverblijven (0-4 jaar), Klub Kongzi (4-13 jaar) en gastouderopvang (0-13 jaar). Op dit moment exploiteert Kanteel Kinderopvang 18 dagverblijven (840 kindplaatsen) en 22 centra voor buitenschoolse opvang (786 kindplaatsen) in de gemeenten 's-Hertogenbosch, Zaltbommel en Maasdriel.

Binnen BBS Boschveld komt een kinderdagverblijf en Klub Kongzi. Per april 2009 gaat Kanteel binnen basisschool 't Boschveld met één groep kinderdagverblijf van start en na de zomer 2009 met een halve groep Klub Kongzi. Binnen het kinderdagverblijf is de samenstelling van de groepen verticaal georganiseerd oftewel alle leeftijden door elkaar, van 0 tot 4 jaar.

Het pedagogisch doel van Kanteel Kinderopvang is dat kinderen zich in een veilige vertrouwde omgeving ontwikkelen tot zelfstandige mensen en daarbij hun eigen mogelijkheden en beperkingen ontdekken, met respect voor zichzelf en anderen. Binnen de opvang worden situaties gecreëerd waarin kinderen zich prettig voelen, liefdevol begeleid worden, voor zichzelf op kunnen komen, sociale vaardigheden ontwikkelen en zelfstandig leren.

De pedagogische subdoelen zijn:

- het stimuleren van de zelfstandigheid van kinderen;
- het stimuleren van kinderen te leren omgaan met hun eigen mogelijkheden en beperkingen;
- het ontwikkelen van de eigenwaarde en het zelfvertrouwen van kinderen;
- het ontwikkelen van sociaal gedrag en het leren reflecteren op eigen gedrag;
- het overdragen van eigentijdse, algemeen aanvaarde waarden/normen en het kennismaken met waarden/normen uit andere culturen en het leren die te respecteren;
- kinderen te leren omgaan met hun emoties en gevoelens;
- het begeleiden van kinderen in hun motorische, creatieve en intellectuele ontwikkeling.

Gemeente 's Hertogenbosch, Sport & Beweging

De gemeente 's-Hertogenbosch stimuleert om meer te gaan sporten. Sport is gezond en werkt als bindmiddel tussen mensen. Sport levert ook een bijdrage aan de integratie van inwoners met een verschillende culturele achtergrond. De gemeente wil zoveel mogelijk inwoners laten genieten van sport en met die aandacht voor sport en bewegen haar inwoners vooruit helpen.

Sportstimulering is het meest succesvol als activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden in de buurt. Om inwoners (blijvend) te verleiden om aan sport en bewegingsactiviteiten deel te nemen, moet het sportaanbod betaalbaar, bereikbaar, laagdrempelig, aantrekkelijk en afwisselend zijn. Dit vraagt om een goede en afgestemde samenwerking tussen sportverenigingen, onderwijs en wijkorganisaties.

Bibliotheek 's Hertogenbosch

De bibliotheek wil de inwoners van 's-Hertogenbosch en omgeving inspireren zich hun leven lang te blijven verwonderen en te blijven ontwikkelen. Deze missie wordt verder toegelicht in de Verandervisie 2008.

In de nieuwe visie van de bibliotheek staat de functie centraal en niet het gebouw. Dit betekent dat de bibliotheek de gebruiker opzoekt in plaats de gebruiker de bibliotheek. De bibliotheek heeft dus niet meer één locatie, maar bevindt zich door de hele stad. Activiteiten kunnen op verschillende locaties plaatsvinden. Daarom zal het in de komende jaren niet meer logisch zijn om in alle wijken een apart bibliotheekgebouw te hebben. Per wijk wordt er bekeken wat nodig is en wat het beste tegemoet komt aan de lokale wensen. Voor de wijk Boschveld is er gekozen te participeren in de BBS, waarbij het speerpunt ligt bij de lees- en taalontwikkeling van 0-13 jarigen.

Welzijnsonderneming Divers

Divers ondersteunt mensen die (nog) niet op eigen kracht participeren in de samenleving. Voorwaarde voor deze ondersteuning is de bereidheid van de wijkbewoners deel te nemen aan activiteiten die verbetering van hun leefomgeving en -omstandigheden beogen. Alleen daardoor kan immers duurzame verbetering optreden. Divers onderscheidt zich van partners door een op groepen gerichte aanpak. De inzet is steeds gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid en zelfontplooiing van bewoners binnen die groepen.

Divers onderscheidt de volgende hoofddoelgroepen:

- kinderen; het welzijnswerk van Divers voor kinderen van 0 tot 12 jaar begint met wijkgerichte opvoedingsondersteuning. Opvoedingsondersteuners organiseren voor ouders spelinlopen, themabijeenkomsten, oudercursussen of huiskamergesprekken. Naast directe contacten met individuele en groepen ouders, ontwikkelen ze tevens in de buurten sociale vangnetten. Divers brengt hiervoor opvoeders, meestal moeders, met elkaar in contact en stimuleert hen elkaar te helpen bij de opvoeding. Divers richt zich ook op de kinderen zelf. Daarvoor organiseren zij voor kinderen na schooltijd en in de vakanties activiteiten in de buurthuizen.

- *jongeren*; het jongerenwerk van Divers organiseert allerlei activiteiten voor tieners en jongeren uit de wijk. Het aanbod varieert van open inloop, speciale activiteiten voor meiden en sportactiviteiten tot huiswerkklassen en cursussen streetdance of rappen en zomeractiviteiten.
- *volwassenen*; Divers biedt activiteiten voor volwassenen op het gebied van vrije tijd & cultuur, hulpverlening, activering, maatschappelijke participatie, werk en scholing. Het opbouwwerk van Divers stimuleert en ondersteunt de participatie van bewoners in de samenleving met als doel het samenleven en wonen in buurten en wijken te versterken. Het opbouwwerk ondersteunt diverse projecten, zoals Straatcontactpersonen, Gezondheidspunten, Bewonersadviesraden, Buurtouderprojecten, bewonersgroepen die bezig zijn met woon- en leefomgeving. Andere projecten van het opbouwwerk zijn: Buurtbemiddeling, Koppelprojecten, OuderKindCentra, Sociaal beheer speelvoorzieningen.
- *ouderen*; Divers biedt ouderen een breed pakket aan toegankelijke en betaalbare activiteiten. Naast ontspanning, nieuwe kennis en het leren van vaardigheden, geven deze de ouderen de gelegenheid om actief te blijven, anderen te ontmoeten en contacten te leggen.

Wijkplein Boschveld

De gemeente als opdrachtgever heeft besloten dat er geen apart Wijkplein Boschveld gerealiseerd zal worden. De gemeenteraad zal daar in april 2011 een definitief besluit over nemen.

Mocht er in de toekomst toch behoefte zijn aan een beperkte wijkpleinfunctie in Boschveld en is dit daadwerkelijk mogelijk, dan zal deze functie gebruik maken van de reeds bestaande voorzieningen in het gebouw.

Het doel van het wijkplein Boschveld is het stimuleren van de zelfredzaamheid van bewoners in Boschveld door het verbeteren van de aansluiting tussen de individuele vraag en het aanbod op het gebied van wonen, zorg, welzijn en inkomensondersteuning. Voor deze functie worden geen aparte voorzieningen in het gebouw opgenomen. De activiteiten zullen plaatsvinden in de centrale ontmoetingsruimte.

Bij het Wijkplein staat ontmoeten en advies centraal, waarbij het doel tweeledig is:

- naar wijkbewoners: het realiseren van een trefpunt in de wijk waar de talenten van bewoners de ruimte krijgen, waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en waar bewoners dicht bij huis informatie, advies en hulp kunnen krijgen op het gebied van wonen, zorg, welzijn en inkomen;
- naar professionals en organisaties: het realiseren van een trefpunt en uitvalbasis waar professionals in de wijk met elkaar en met bewoners intensief en pro-actief samenwerken aan een kwalitatief goede dienstverlening, aansluitend op behoeften/wensen in de wijk met als doel een wijk waarin bewoners meedoen.

2.3.2. Individuele visies op samenwerking

Tijdens telefonische interviews door bureau Van Aarle de Laat van 29 januari t/m 5 februari 2009 is er ingezoomd op de specifieke samenwerkingsdoelstelling van elke organisatie. Op basis van het besprokene is onderstaand weergegeven hoe de verschillende organisaties denken over de samenwerking:

- *Basisschool Boschveld*: De school wil de krachten bundelen met de andere partners in de BBS Boschveld, zodat er toegevoegde waarde ontstaat voor de leerlingen en ouders. Daarnaast streven zij ernaar om samen met de kinderopvang, de peuterspeelzaal en sport & bewegen een integrale voorziening voor 0-13 jarigen te ontwikkelen (kindcentrum 0-13 jaar), waarbij een bredere populatie uit de wijk wordt aangeboord dan op dit moment het geval is.
- *Peuterspeelzaal SPH en Kinderopvang Kanteel*: Deze partijen gaan nauw samenwerken, doordat Kanteel een samenwerkingsovereenkomst heeft afgesloten met alle Signum-scholen (waaronder basisschool 't Boschveld valt) en daarbij peuterarrangementen aanbiedt. Zowel de Peuterspeelzaal als de Kinderopvang willen samen met de school investeren in kwaliteit en werken aan een doorlopende leerlijn van 0-13 jaar.
- *Gemeente 's-Hertogenbosch, Sport & Bewegen*: De gemeente wil door een pro-actieve samenwerking, met de andere partners van BBS Boschveld, bereiken dat veel mensen met sport en bewegen bezig zijn.
- *Bibliotheek 's Hertogenbosch*: De bibliotheek wil actief een bijdrage leveren aan de lees- en taalontwikkeling van 0-13 jarigen, in samenwerking met de andere partners. Daarnaast wil zij literatuur aanbieden aan ouderen (65+) en andere mensen die aan de wijk gebonden zijn.
- *Welzijnsonderneming Divers*: Divers wil door afstemming en samenwerking met de andere partners het activiteitenaanbod optimaliseren ter stimulering van de participatie/activatie van de wijk.

2.3.3. Gezamenlijke visie op samenwerking

Binnen een BBS staat de inhoudelijke samenwerking tussen deelnemende organisaties centraal. Tijdens de workshop 'kwaliteiten en activiteiten' door Van Aarle de Laat op 12 februari 2009 is er ingezoomd op de inhoudelijke samenwerking tussen de betrokken organisaties. De betrokkenen hebben aangegeven wat de kwaliteiten van BBS Boschveld moeten zijn en welke activiteiten gezamenlijk kunnen plaatsvinden, met elkaar en/of met de buurt. In bijlage 2 is het resultaat van deze workshop weergegeven.

Daarnaast is er tijdens deze en de volgende workshop nagedacht over een gezamenlijk motto, specifiek voor BBS Boschveld. De volgende kreten kwamen hierbij naar voren:

TAALRIJK	SAMEN	ONTWIKKELING *
DIVERS	WIJ	ONTWIKKELINGSGERICHT *
STAD	ONTMOETEN	UITDAGEN & INSPIREREN
KLOPPEND HART VAN DE WIJK		

**het woord ontwikkeling niet hanteren, zoeken naar een ander woord met dezelfde betekenis*

Naast de deelnemende organisaties zijn er overkoepelend nog twee groeperingen die op constructieve wijze nadere invulling geven aan de samenwerking, te weten:

- Klankbordgroep; groep bestaande uit actieve wijkbewoners
- Beraad van Beroepskrachten; groep bestaande uit professionals van uitvoerende organisaties BBS Boschveld

De Klankbordgroep (KBG) hecht veel waarde aan belangenbehartiging van de wijkbewoners. De visie en wensen vanuit de KBG zijn vertaald naar het document 'fysieke en sociale ambities voor het gebouw BBS Boschveld' d.d. 23 september 2008. Tijdens de bijeenkomst van de KBG op 31 maart 2009 heeft Van Aarle de Laat de wensen met de wijkbewoners besproken. De resultaten zijn verwerkt in dit Programma van Eisen.

3. UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN

In dit hoofdstuk wordt weergegeven met welke uitgangspunten en randvoorwaarden rekening dient te worden gehouden bij de vertaalslag van bovenstaande visie en ambitie naar het gebouw.

3.1. Kwantitatieve randvoorwaarden

De omvang van het gebouw en buitenruimte is in onderstaand totaaloverzicht van januari 2010 weergegeven. Voor een uitgebreid overzicht: zie bijlage 3. In onderstaande tabel is het bruto aantal benodigde vierkante meters per participant weergegeven, alsmede de totale omvang van de BBS Boschveld. Op basis van deze gegevens kan worden geconcludeerd dat het gebouw 3.220m² groot moet zijn en het terrein ca. 4.500 m², uitgaande van een meerlaagse bouw. In de ruimtetaat is aangegeven welke ruimten in ieder geval op de begane grond gesitueerd moeten worden.

Kritische randvoorwaarden:

- de omvang van de kindontwikkelingsruimten 0-13 jaar dient naar de toekomst 50% uitbreidbaar te zijn op deze locatie. Dat komt neer op 4 lokalen voor de school en 2 lokalen voor het kinderdagverblijf, incl. bijkomende ruimtes en de buitenruimte voor KDV. Belangrijk is dat het gekozen onderwijskundig-pedagogisch concept ook in de uitbreiding te realiseren is.

3.2. Kwalitatieve randvoorwaarden

De kwalitatieve randvoorwaarden zijn opgenomen in het Technisch Programma van Eisen.

3.3. Juridische randvoorwaarden

PM

3.4. Financiële randvoorwaarden

Het ontwikkelen van een multifunctionele accommodatie vraagt om extra aandacht waar het gaat om de financiële aspecten. Immers verschillende partijen zijn erbij betrokken, waarbij sprake is van andere wijze van vergoedingen.

In het Technisch Programma van Eisen is een demarcatielijst opgenomen, waarin te zien is welke kosten onder de bouwkosten vallen (en dus door de opdrachtgever bekostigd worden) en welke voorzieningen met bijbehorende kosten door de gebruikers zelf bekostigd moeten worden.

3.5. Wet- en regelgeving

Eén van de kaders waarbinnen het project moet plaatsvinden, wordt bepaald door de wet- en regelgeving. Op het ontwerp zijn alle van kracht zijnde landelijke, provinciale en gemeentelijk regels en voorschriften van toepassing.

Deze bepalingen zijn onder andere opgenomen in de volgende eerstelijns-documenten:

- bouwbesluit;
- gebruiksbesluit;
- modelverordening onderwijshuisvesting;
- bestemmingsplan;
- arbeidsomstandighedenwet;
- horecawet;
- wet milieubeheer;
- bouwstoffenbesluit;
- wet op het primair onderwijs;
- wet op kinderopvang.

Voor het gehele gebouw is een gebruiksvergunning vereist. De accommodatie moet zodanig zijn uitgerust dat de vergunningen verleend zullen worden.

Waar nodig zullen, in de verdere uitwerking van het project, tegenstrijdigheden en prioriteiten tussen de genoemde bepalingen besproken moeten worden.

3.6. Stedenbouwkundige randvoorwaarden

De stedenbouwkundige randvoorwaarden zijn op te vragen bij de gemeente 's-Hertogenbosch.

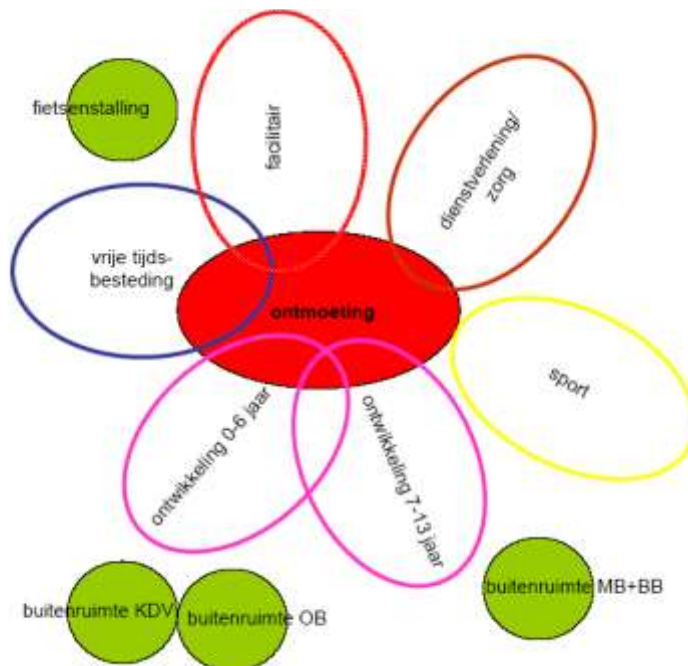
4. CLUSTERING EN ONTSLUITING

Op basis van de gezamenlijke visie op samenwerking en de ruimtebehoefte ontstaat een gezamenlijke visie op 'samenwonen'. Deze visie bepaalt op welke wijze er wordt geclusterd. Clustering is het logisch bij elkaar plaatsen van bepaalde functies en/of activiteiten. Activiteiten van verschillende clusters kunnen raakvlakken met elkaar hebben. Daarnaast kan het wenselijk zijn bepaalde clusters zo te situeren dat ze gemakkelijk toegankelijk zijn voor meerdere organisaties.

4.1. Clustering van functies

Tijdens de workshop 'relaties en clustering' op 3 maart 2009 hebben de betrokken organisaties ervoor gekozen te clusteren op basis van **functies en niet op basis van organisaties**. In bijlage 4 is het resultaat van deze workshop opgenomen. De belangrijkste gegevens hieruit zijn:

- de functies 'onderwijs' en 'opvang' lopen door elkaar en zijn vertaald naar één cluster 'ontwikkeling', opgesplitst naar 'ontwikkeling 0-6 jaar' en 'ontwikkeling 7-13 jaar';
- hierdoor zijn de te onderscheiden clusters:
 - ontwikkeling 0-13 jaar, opgesplitst naar '0-6 jaar' en '7-13 jaar'
 - sport
 - vrije tijdsbesteding
 - dienstverlening/zorg
 - ontmoeting
 - facilitair
- het cluster 'ontmoeting' vormt als "openbare ruimte" het hart van het gebouw;
- alle andere clusters hebben een directe verbinding met dit hart;
- alle gezamenlijke, interne zaken worden ondergebracht in het cluster 'facilitair'.
- de clusters 'vrije tijdsbesteding' en 'sport' moeten dichtbij cluster 'ontwikkeling' liggen, omdat
- dit laatste cluster hier (overdag) veelvuldig gebruik van maakt;
- gekeken naar het openbare karakter en de openingstijden (overdag én 's avonds) hebben de clusters 'ontmoeting' en 'vrije tijdsbesteding' grote verwantschap.

Figuur 4: relatieschema

De clusters 'ontmoeting', 'facilitair' en 'vrije tijdsbesteding' worden door alle organisaties gebruikt. De overige clusters hebben meer specifieke 'eigenaren', te weten:

- cluster 'ontwikkeling 0-6 jaar': onderbouw school, peuterspeelzaal, kinderopvang en Klub Kongzi
- cluster 'ontwikkeling 7-13 jaar': midden- en bovenbouw school en Klub Kongzi
- cluster 'sport': gemeente 's-Hertogenbosch Sport & Bewegen
- cluster 'dienstverlening':

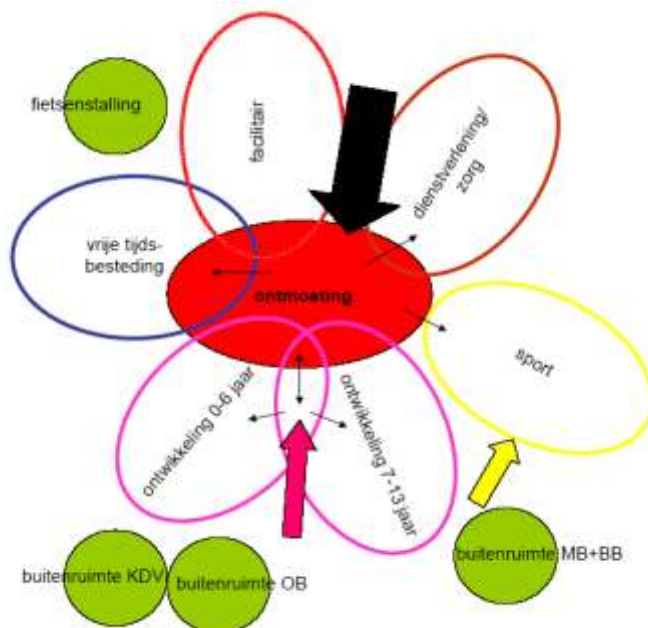
4.2. Ontsluiting

Er is één, openbare, laagdrempelige hoofdentree. Vanuit de hoofdentree zijn alle clusters te bereiken via het hart van het gebouw. Naast de gezamenlijk hoofdentree behoeven de clusters 'ontwikkeling' en 'sport' (om praktische redenen) hun eigen entree/uitgang aan de buitenzijde van het gebouw.

Om massaliteit bij de hoofdentree te voorkomen, krijgt het cluster 'ontwikkeling' een eigen entree/uitgang. Deze ligt aan de verkeersluwe zijde van het gebouw, gelegen aan de wijkspeelplaats. Om een overzichtelijke uitloop van kinderen te behouden, hebben 'ontwikkeling 0-6 jaar' en 'ontwikkeling 7-13 jaar' beiden een eigen uitgang die uitkomt op de speelplaats. Het entreegebied van het cluster 'ontwikkeling' heeft een open verbinding met het hart van het gebouw.

De wens van de school om binnen het cluster 'ontwikkeling' een separate entree voor kinderopvang te creëren (ter voorkoming van ruis in verband met de afwijkende aanvangs- en sluitingstijden) wordt geminimaliseerd, doordat de kinderopvang verwacht dat ouders vooral gebruik maken van de hoofdentree van de BBS Boschveld.

Het cluster 'sport' is, net zoals de andere clusters, bereikbaar via het cluster 'ontmoeting'. Buiten de openingstijden van de BBS moet de gymzaal als onafhankelijk sleutelpand kunnen functioneren. Daarbij beschikt men over een eigen entree. Deze entree is bij voorkeur bereikbaar via de speelplaats van het cluster 'ontwikkeling 7-13 jaar'.

Figuur 5: relatieschema met ontsluitingen

5. RUIMTELIJK PROGRAMMA

Ten behoeve van het opstellen van het ruimteprogramma heeft Coresta geïnventariseerd wie het gebouw zal gebruiken, welke activiteiten zij uitvoeren en hoe vaak. Daarnaast is bekeken welke activiteiten in gezamenlijke ruimten kunnen plaatsvinden. Op deze manier is de ruimtebehoefte inzichtelijk gemaakt. Uitgangspunt daarbij was doelmatig en efficiënt gebruik.

In de bijlage 3 zijn de ruimteoverzichten d.d. januari 2010 weergegeven inclusief actualisatie d.d. december 2010. Per organisatie (en niet per cluster!) zijn het aantal ruimten, vloeroppervlakte per ruimte en de totalen weergegeven. De multifunctionele ruimten staan bij elkaar.

6. FUNCTIONELE EISEN

In dit hoofdstuk is per cluster aangegeven welke functionele eisen er aan de bijbehorende ruimten wordt gesteld. Daarbij komt allereerst het cluster 'ontmoeting', als het hart van BBS Boschveld, aan bod. Vervolgens is de volgorde gehanteerd van openbare naar niet-openbare clusters en van multifunctioneel naar individueel gebruik. Het hoofdstuk is hierdoor als volgt opgebouwd:

1. Ontmoeting
2. Vrije tijdsbesteding
3. Facilitair
4. Dienstverlening
5. Sport
6. Ontwikkeling

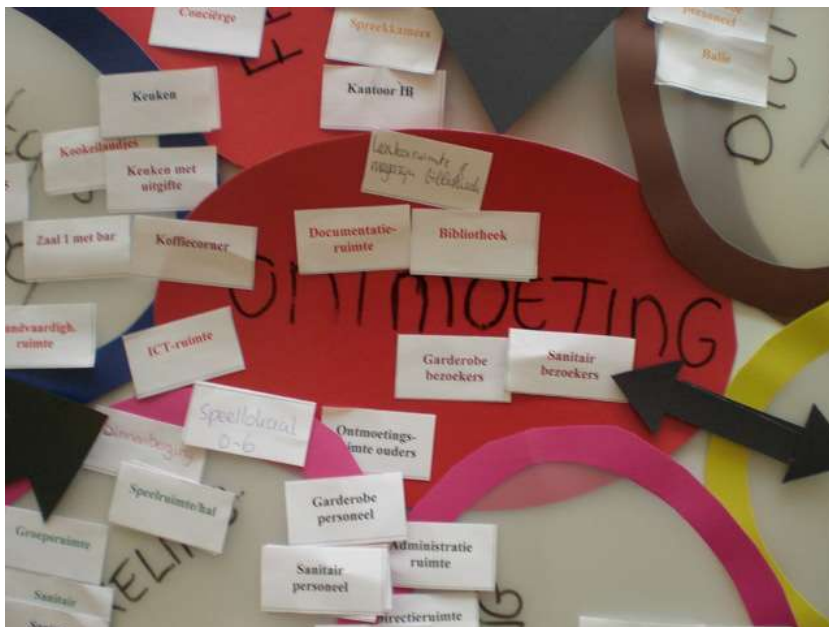
Om de koppeling te maken tussen de genoemde ruimten in de clusters enerzijds en de ruimten uit het overzicht van Coresta anderzijds, is gebruik gemaakt van ruimtenummers. Deze ruimtenummers zijn terug te vinden in het ruimteoverzicht in bijlage 3. Een voorbeeld: de vermelding 'Directieruimte (school-12)' leidt in het overzicht naar organisatie 'school' ruimtenummer 12 'directiekamer'.

Tijdens de PvE-bijeenkomst van 21 april 2009 zijn op ruimtelijk niveau de wensen en eisen besproken ten aanzien van:

- inventaris en vaste voorzieningen;
- aansluitingen;
- vorm en indeling van de ruimte;
- sfeer en afwerking;
- ligging van de ruimte ten opzichte van andere (buiten)ruimten.

6.1. Cluster ontmoeting

Dit cluster vormt het hart van het gebouw en heeft als dé centrale ontmoetingsplek een belangrijke functie. Het is een openbaar cluster, dat zowel overdag als 's avonds geopend is. Alle clusters hebben een directe verbinding met dit hart.

Hoofdentree

BBS Boschveld beschikt over één duidelijk herkenbare hoofdentree. Via deze hoofdentree zijn alle clusters te bereiken. De entree heeft een sterk uitnodigend karakter en is zodanig open en transparant dat men makkelijk naar binnen loopt.

Entreeruimte (multifunctioneel 28)

Direct achter de hoofdentree ligt de centrale ontmoetingsruimte. Dit is zaal 2 van het buurthuis. De ontmoetingsruimte is een soort 'plein' dat toegang geeft tot diverse voorzieningen en diensten. Het gaat om een open en gezellige ruimte die plaats biedt aan een ontvangstbalie, een koffiecorner, computerhoek, expositie- en informatievoorzieningen. De ruimte is aantrekkelijk voor alle leeftijdsgroepen en culturen. Het is dé ontmoetingsplek van de wijk. De ruimte heeft verschillende hoeken, zodat er ingespeeld kan worden op uiteenlopende behoeften. De ruimte moet uitnodigend werken en inspiratie geven om aan activiteiten deel te nemen. In de ontmoetingsruimte is een gastheer/-vrouw die aandacht heeft voor de bezoekers. Eventuele activiteiten in het kader van de Wijkpleinfunctie vinden plaats in dit gebied. De spreekkamers (o.a. zaal 4 en 5 van het buurthuis) zijn eenvoudig te bereiken vanuit deze centrale ontmoetingsruimte. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de akoestiek van deze ruimte.

Koffiecorner

Om het huiselijk karakter te onderstrepen, is voor iedereen koffie en thee verkrijgbaar tegen een kleine vergoeding. De koffie-/theevoorzieningen zijn verwerkt in een 'coffeebar'. Deze 'coffeebar' vormt onderdeel van een grotere bar (zie cluster vrije tijdsbesteding). De sfeer doet denken aan een grand-café.

Computerhoek

Zowel in als nabij de centrale ontmoetingsruimte zijn computerplekken. De computers in de ontmoetingsruimte zijn voor iedereen beschikbaar, denkend aan wijkbewoners en vrijwilligers. Er zijn circa vijf computerplekken gewenst. Naast deze (algemeen toegankelijke) computers is er behoefte aan een apart ICT-lokaal, zodat leerlingen en cursisten geconcentreerd kunnen werken (zie cluster vrije tijdsbesteding).

Expositie- en informatievoorzieningen

Er is behoefte aan het aantrekkelijk en overzichtelijk presenteren van informatie over wonen, zorg, welzijn en vrije tijd, werkstukken e.d. van de school, peuterspeelzaal en naschoolse opvang. Vanwege de (langdurige) herstructurering van de wijk is er aanvullend behoefte aan het presenteren van wijkplannen en maquettes. De informatie moet altijd beschikbaar zijn en mag om deze reden, vanwege de sluitingstijden, geen onderdeel vormen van de bibliotheek.

Bibliotheek, incl. speel-o-theek (Multifunctioneel-10)

De bibliotheek is bij voorkeur rechthoekig, waarbij één zijde volledig grenst aan de algemene ontmoetingsruimte. Een plek in de buurt van de hoofdingang heeft de voorkeur. De boeken en het speelgoed moeten 's avonds achter glazen afsluitbare wanden staan, zijn, in combinatie met de centrale ontmoetingsruimte, leesplekken gecreëerd waar men de krant of tijdschriften kan lezen. Ook is er een vast voorziening voor circa 24 kinderen, waar in een besloten sfeer naar een verhaal geluisterd kan worden. De Boekenbende is een samenwerkingsverband van basisschool, Muzerije, bibliotheek en Klub Kongzi van Kanteel.

De bibliotheek werkt op basis van self-service (scanapparaat). De bibliotheekmedewerker heeft geen eigen kantoor, maar deelt dit met school. Hou rekening met een voorziening om boeken terug te brengen buiten openingsuren (soort kast met brievenbusopening). Ligging in de nabijheid van de computerhoek is een wens in het kader van het beheer. Een andere wens is dat kinderen van de school zelfstandig naar de bibliotheek kunnen, zonder de mogelijkheid via de centrale ontmoetingsruimte het gebouw te verlaten.

Inventaris:

Boekenkast, max. 150 cm hoog (3500 boeken)	11 stuks
Boekenkast, max. 180 cm hoog (2500 boeken)	9 stuks
Prentenboekbakken	6 stuks
Presentatiemeubel (evt. onderdeel van boekenkast)	20 stuks
Self-service station (uitleenregistratie)	1 stuk
Wandkasten voor speel-o-theek materialen	8 stuks
Infomeubel voor medewerker	1 stuk
Leestafel met 6 stoelen	2 stuks
Voorleesfauteuil	1 stuk

Garderobe bezoekers (Multifunctioneel-35)

In de ontmoetingsruimte is een garderobevoorziening voor bezoekers. Vanuit de ontmoetingsruimte moet men hierop zicht kunnen hebben.

Sanitair personeel en bezoekers (Multifunctioneel- 35 & 36)

Het sanitair voor het personeel van de clusters 'ontmoeting', 'vrije tijdsbesteding', 'dienstverlening' en 'sport' is centraal in het gebouw gesitueerd. Deze toiletten kunnen ook door de bezoekers van de BBS worden gebruikt. Uitgangspunt is één toilet per 20 personen.

Lift

In verband met de toegankelijkheid voor mindervaliden is elke verdieping bereikbaar met een lift.

6.2. Cluster Vrije tijdsbesteding

Dit cluster heeft grote verwantschap met het cluster 'ontmoeting' vanwege het openbare karakter en de openingstijden (zowel overdag als 's avonds geopend). Er is een korte verbinding met cluster 'ontwikkeling', omdat dit cluster veelzijdige gebruik maakt van de aangeboden ruimten en activiteiten. Divers) gebruikt een aantal van deze ruimtes vooral voor het kinder- en jongerenwerk (ICT, sport en handvaardigheid), maar ook volwassen mensen zullen hiervan gebruik gaan maken.

Zalen (Multifunctioneel- 2 t/m 6)

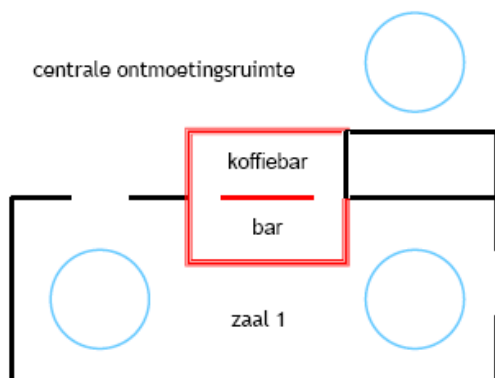
Cluster 'vrije tijdsbesteding' bestaat uit 5 zalen, te weten:

- zaal 1 (25 m²), voorzien van een bar
- zaal 2 (125 m²), tevens centrale ontmoetingsruimte
- zaal 3 (50 m²)
- zaal 4 (25 m²), tevens te gebruiken als spreekkamer
- zaal 5 (15 m²), tevens te gebruiken als spreekkamer

De zalen liggen tegen elkaar aan en zijn van elkaar gescheiden door middel van schuifwanden. In bijlage 3 staat in het overzicht van Coresta (multifunctioneel gebruik ruimten BBS Boschveld d.d. oktober 2008, versie 11) welke activiteiten in de diverse zalen plaatsvinden.

Het buurthuis is houder van een horecaverunning. Zie verder Technisch PvE.

Zaal 1 ligt op de grens met cluster 'ontmoeting', zodat de bar een efficiënte dubbelfunctie kan krijgen. Enerzijds als 'coffeebar' naar centrale ontmoetingsruimte en anderzijds als café-bar. Rondom deze bar zijn meerdere zithoeken gecreëerd. Hierdoor kunnen uiteenlopende groepen een eigen plek opzoeken.

Figuur 6: Vlekkenplan bar

De grote zaal (240 m²) ontstaat door zaal 1 t/m 5 met elkaar te verbinden. Dit gebeurt door het openzetten van de schuifwanden. De grote zaal wordt gebruikt voor o.a. grote school- en buurtbijeenkomsten, toneel-/muziekoptredens, filmvoorstellingen en het wijktheater. Daarbij is behoefte aan een voldoende groot podium, een goede geluidsinstallatie, verlichting en een groot scherm. Deze voorzieningen zijn allen ondergebracht in het zaal 2-gedeelte. Zodra de zalen zijn gecompartmenteerd, zijn in zaal 2 de voorzieningen solitair te gebruiken in een kleinere setting als zijnde het wijktheater. Het wijktheater biedt plaats aan circa 80 bezoekers. Deze kunnen plaats nemen op een uitschuifbare tribune.

Vanwege het in-/uitruimen van de zalen zijn de toegangsdeuren extra breed. Zaal 2 heeft dubbele, openslaande deuren vanwege het theatergedeelte. Zaal 2 ligt als een soort foyer centraal tussen de andere vier zalen en dient – indien niet in gebruik – als verkeersruimte. Hierdoor worden smalle gangen vermeden.

Aangezien de verschillende zalen door uiteenlopende groepen worden gebruikt, is er behoefte aan veel berging/ruimte voor bergkasten. Daarnaast moet de sfeer aanpasbaar zijn aan het soort activiteit, denkend aan reguleerbare verlichting, flexibele inrichting en diverse presentatiemogelijkheden.

De personen die gebruik maken van de zalen dienen gecontroleerd door het gebouw te kunnen.

Keuken met uitgifte (Multifunctioneel-23)

De keuken met uitgifte ligt dichtbij één van de zalen, zodat een zaal kan fungeren als eetcafé. De keuken is geschikt voor kleinschalige activiteiten (dus geen volwaardige keukenfunctie). De keuken is voorzien van twee frituurbakken, gasfornuis, combi-oven, koffiezetapparaat (per kop & massa), koelkast en vriezer.

Activiteitsruimte met kookeilanden (Multifunctioneel-9)

Deze ruimte biedt kookactiviteiten voor alle gebruikers van de BBS en alle wijkbewoners. Voor alle doelgroepen moet deze ruimte geschikt zijn, daarbij expliciet lettend op de veiligheid bij kinderen. De ruimte bestaat uit drie kookeilanden, grote koelkast, afwasgedeelte en vaatwasser. In de ruimte kan men naast het koken ook eten (proeven).

Opslagruimte keuken (Multifunctioneel-24 & 26)

De opslagruimte voor de keuken is gelegen tussen de twee keukens, zodat beide ruimten hiervan gebruik kunnen maken.

Berging meubilair/inventaris (Multifunctioneel-25)

Regelmatig moeten de zalen in-/uitgeruimd worden met meubilair. Om grote loopafstanden te voorkomen moet de berging dichtbij de zalen liggen. De berging heeft dubbele, openslaande deuren.

ICT-ruimte (Multifunctioneel-11)

Het ICT-lokaal heeft circa 15 werkplekken. Dit lokaal moet grenzen aan het cluster ontwikkeling 7-13 jaar (op de eerste verdieping), omdat zij hiervan overdag veelvuldig gebruik maken. Op andere momenten worden er diverse cursussen georganiseerd. In de ruimte moet men geconcentreerd kunnen werken en heeft men visueel geen zicht op andere activiteiten. De ruimte is verduisterbaar

en afsluitbaar. De kinderen van de school moeten zelfstandig naar de ICT-ruimte kunnen lopen, zonder de mogelijkheid via de centrale ontmoetingsruimte het gebouw te verlaten.

Handvaardigheidruimte & berging (Multifunctioneel- 12 & 28, School-30)

Deze ruimte moet grenzen aan het cluster 'ontwikkeling' op de begane grond, omdat onderwijs en kinderopvang de grootste gebruikers zijn van deze ruimte. De 'schone' handvaardigheidactiviteiten worden meestal in het eigen gebied uitgevoerd. De handvaardigheidruimte wordt ingezet voor de zogenaamde 'vieze' technieken, zoals verven, ecoline, timmeren en dergelijke, maar ook techniek en beeldende vorming vinden hier plaats. Het betreft dus activiteiten waarbij troep en herrie wordt gemaakt en waarbij specifiek meubilair en gereedschap nodig is. De ruimte moet flexibel indeelbaar zijn, waarbij de ruimte (technisch) is voorbereid op toekomstige voorzieningen voor techniek en scheikunde. Er zijn veel elektra-aansluitingen. Iedere gebruiker krijgt één of meer diepe afsluitbare opbergkasten.

6.3. Cluster Facilitair

Alle gezamenlijke, interne zaken zijn ondergebracht in het cluster 'facilitair'. Dit cluster is verspreid over het gehele gebouw.

Ruimte beheerder/conciërge (Multifunctioneel-18)

De ruimte voor de beheerder/conciërge van de BBS bestaat uit een afgesloten kantoor, voorzien van een werkplek en meerdere kasten. De beheerder/conciërge moet visueel zicht kunnen hebben op de bezoekers in de centrale ontmoetingsruimte.

Reproruimte (Multifunctioneel-19)

De reproruimte kan fungeren als een gemeenschappelijke kopieervoorziening. De ruimte bevindt zich nabij de ruimte van de beheerder/conciërge en het cluster 'ontwikkeling', omdat zij de grootste gebruikers zijn. De reproruimte is voorzien van een stapleuk waar men papier kan ordenen en inbinden.

Serverruimte (Multifunctioneel -20)

De serverruimte grenst aan de reproruimte.

Personeelsruimte (Multifunctioneel -16)

Centraal in het gebouw is een ruimte aanwezig waar het personeel elkaar kan ontmoeten, kan pauzeren en waar kan worden vergaderd. De sfeer is rustgevend, waarbij men uitzicht heeft op het groen. De ruimte moet aantrekkelijk en goed gefaciliteerd zijn, zodat pauzeren uitnodigend is. Er wordt hier veel waarde aan gehecht, omdat deze ontmoeting de samenwerking en onderlinge informatie- en kennisuitwisseling bevordert. Om te voorkomen dat bezoekers en leerlingen 'gevoelige' informatie meekrijgen (tijdens onderlinge personeelsgesprekken) is de personeelsruimte een afgesloten ruimte die op de eerste verdieping ligt, bij voorkeur dichtbij cluster 'ontwikkeling'.

De personeelskamer is voorzien van een pantry met koffieautomaat, koelkast, combi-magnetron en afwasmachine. De personeelskamer heeft een aangrenzende buitenruimte voor rokers.

Om te voorkomen dat medewerkers niet kunnen pauzeren of koffiedrinken als er vergaderd wordt (na schooltijd), moet de ruimte te compartimenteren zijn in twee afzonderlijke ruimten.

Werkkast/ruimte schoonmaakmiddelen (School-32 & 33, PSZ-11, Multifunctioneel -30, Gymzaal-7)

Er is uitgegaan van een werkkast bij school, de kinderopvang/peuterspeelzaal, het buurthuis en de gymzaal. De werkkasten zijn zodanig verdeeld dat elke verdieping er één heeft. In de werkkast zijn schoonmaakmiddelen opgeborgen voor tussentijds gebruik. De ruimte is voorzien van een spoelbak met warm en koud water. De werkkast van de kinderopvang/peuterspeelzaal kan worden gecombineerd met de wasruimte indien deze in de buurt van de kinderopvang wordt gesitueerd.

Ten aanzien van de gymzaal dient de werkkast o.a. plaats te bieden aan een schrobmachine en dient deze op dezelfde verdieping te liggen als de gymzaal.

6.4. Cluster Dienstverlening

Dit cluster heeft een open verbinding met de centrale ontmoetingsruimte zodat men gemakkelijk naar binnen loopt. (laagdrempelig).

Spreekkamers (Multifunctioneel- 4 & 5)

Grenzend aan de centrale ontmoetingsruimte liggen de spreekkamers (o.a. zaal 4 en 5). De spreekkamers zijn beschikbaar voor alle participanten. Door het multifunctioneel gebruik hebben de spreekkamers een laagdrempelig karakter. In de spreekkamers moet men privacy ervaren.

6.5. Cluster Sport

Aangezien dit cluster onafhankelijk van de BBS moet kunnen functioneren, zijn er twee ingangen. Tijdens de openingstijden van de BBS is dit cluster bereikbaar via de centrale ontmoetingsruimte. Buiten de openingstijden is dit cluster bereikbaar via een eigen buitenentree. Aansluiting op het GBS-systeem van de gemeente 's-Hertogenbosch moet mogelijk zijn.

Buitenentree

De buitenentree van de gymzaal ligt aan de speelplaats voor 7-13 jarigen.

Gymzaal en berging toestellen (Gymzaal-1 & 6)

Het primair gebruik van de gymzaal ligt overdag bij de school. Buiten schooltijd kunnen Klub Kongzi, Plein-Actief en binnensportverenigingen gebruik maken van deze ruimte. Met name voor deze laatste groep moet de gymzaal ook buiten openingstijden BBS toegankelijk zijn (sleutelpand). Datzelfde geldt voor de "dagarrangementen", waarbij sport- en beweegactiviteiten in het aanbod worden opgenomen.

De gymzaal is 12 x 21 m¹ met een vrije hoogte van 5,5 m¹. De toestellenberging is afgeschermd door middel van netten en heeft een minimale diepte van 4,5 m¹, een obstakelvrije hoogte van minimaal 3 m¹ en een obstakelvrije doorgangsbreedte van 4,5 m¹ (bij voorkeur 5 m¹). In de toestellenberging is ruimte voor het plaatsen van kasten voor de gebruikers (ca. 1 m² per kast), welke bouwkundig worden ingepast.

In het ontwerp moet aandacht worden besteed aan nooduitgangen en logistieke consequenties bij vervanging van sporttoestellen. Een ligging op de Begane grond heeft de voorkeur. Lukt dat niet, dan is bereikbaarheid via een lift noodzakelijk.

Kleedruimten met douche-/wasruimten (Gymzaal-10 & 12)

Er komen twee kleedruimten met bijbehorende douches, bij voorkeur direct grenzend aan de gymzaal. De ruimte moet geschikt zijn voor mindervaliden.

Sanitair (Gymzaal-11 & 14)

Bij buitenactiviteiten, georganiseerd door Plein-Actief, is er een directe verbinding schoolpleinsanitair gewenst. Om deze reden is het sanitair zodanig gesitueerd, dat deze zowel van binnen als buiten bereikbaar is. De buitendeur is standaard gesloten en kan alleen door het personeel van Plein- Actief worden opgezet.

Docentenruimte/EHBO (Gymzaal-3 & 13)

De docentenruimte grenst direct aan de gymzaal en wordt gecombineerd met EHBO. De ruimte bestaat uit een omkleedgedeelte, sanitair en douche.

Werkruimte Plein-Actief (Gymzaal-4)

De Plein-Actief ruimte is een berging, maar ook een werkruimte. Dit betekent dat er daglicht en goede ventilatiemogelijkheden aanwezig moeten zijn. Er staat een tafel en stoel en aan de wanden zijn stellingkasten bevestigd. Ruimte Plein-Actief heeft een directe verbinding met de speelplaats voor 7-13 jarigen. De toegangsdeur is een dubbele deur (zgn. paardendeur). Daarnaast heeft de ruimte een interne verbinding met de gymzaal en/of de rest van de BBS, zodat bij slecht weer hiernaar uitgeweken kan worden.

6.6. Cluster Ontwikkeling

Om een doorgaande leerlijn van 0-13 jaar te garanderen is een nauwe samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang gewenst. Zij vormen samen het cluster 'ontwikkeling'. Gekeken naar de verschillende behoeften is dit cluster opgesplitst naar de leeftijden '0-6 jaar' en '7-13 jaar'. Aangezien de school veel waarde hecht aan een doorlopende leerlijn van groep 2 naar groep 3 is een 'harde' scheiding tussen deze twee subclusters ongewenst.

6.6.1. Gezamenlijk clustergebied

Entree

Cluster 'ontwikkeling' krijgt een eigen entree, zodat massaliteit wordt voorkomen bij de gezamenlijke hoofdentree van de BBS Boschveld. De gezamenlijke entree van 'ontwikkeling' is zodanig gesitueerd, dat men bij binnenkomst vlak langs de directie en administratie komt (laagdrempelig). Daarnaast kan men door een open verbinding gemakkelijk doorlopen naar de centrale ontmoetingsruimte. Het entreegebied 'ontwikkeling' is een lichte, open ruimte met een kindvriendelijke uitstraling. Er staan zitbanken, planten en de informatiemonitor.

Directieruimte (School-12)

De schoolleiding (directeur) heeft een eigen werkkamer met een computerwerkplek en een overlegplek. De directieruimte bevindt zich op de begane grond. Vanuit deze ruimte heeft de directie visueel contact op alle binnenkomende leerlingen. De routing van de leerlingen naar de 1^e verdieping komt langs de directieruimte. De directie moet gemakkelijk toegankelijk zijn voor ouders, personeel en leerlingen. Er is veel glas met de mogelijkheid om te blinderen.

Kantoor kinderopvang (Kinderopvang-10)

Kinderopvang heeft een eigen kantoor met een computerwerkplek en een overlegplek. Het kantoor ligt naast de directieruimte van de school. Om de onderlinge communicatie met de schoolleiding te bevorderen, moet de scheidingswand flexibel zijn en (deels) geopend kunnen worden.

Gekeken naar de toekomst, moet het kantoor geschikt zijn voor twee werkplekken. Deze werkplekken zijn voor de clustermanagers 0-6 jaar en 7-13 jaar. Op deze plek hebben beide clustermanagers gemakkelijk contact met de directie.

Kantoor school & bibliotheek (School-14)

In het kantoor zijn zowel medewerkers van school als bibliotheek werkzaam. De ruimte biedt plaats aan o.a. administratie, ICT-, leescoördinator en bibliothecaris. Er zijn drie persoonsonafhankelijke (computer)werkplekken. De ruimten dienen transparant te zijn door middel van een glaswand en zijn afsluitbaar. Er is een directe verbinding met het entreegebied. Het kantoor ligt dichtbij de directieruimte en het kantoor van de interne begeleider. Vanuit het kantoor heeft men visueel zicht op de speelplaats.

Kantoor interne begeleider (School-15)

Dit kantoor is vergelijkbaar als het vorige kantoor, maar biedt plaats aan de interne begeleider, schoolmaatschappelijk werk en logopodist. Er zijn twee persoonsonafhankelijke (computer)werkplekken.

Garderobe personeel (School-34, Kinderopvang-15, Multifunctioneel -31)

Alle medewerkers met een vaste werkplek hebben een eigen kapstokvoorziening in de werkruimte (kantoor/lokaal). Daarnaast moet er een beperkte voorziening zijn voor bezoekers en medewerkers zonder vaste werkplek.

Sanitair personeel (School-39 & 40, Kinderopvang-25 & 26)

Er komen twee toiletgroepen, gelijkwaardig verdeeld over de begane grond en 1e verdieping. Een toiletgroep bestaat uit één heren- en één damestoilet.

Ontmoetingsruimte ouders

Aangezien de centrale ontmoetingsruimte van het gebouw voldoende ontmoetingsmogelijkheden biedt, is een aparte ontmoetingsruimte voor ouders niet noodzakelijk. Om te stimuleren dat ouders doorlopen naar deze centrale ontmoetingsplek is een open verbinding vanuit het entreegebied cluster 'ontwikkeling' noodzakelijk.

BSO-ruimte & berging (Kinderopvang-2 & 17)

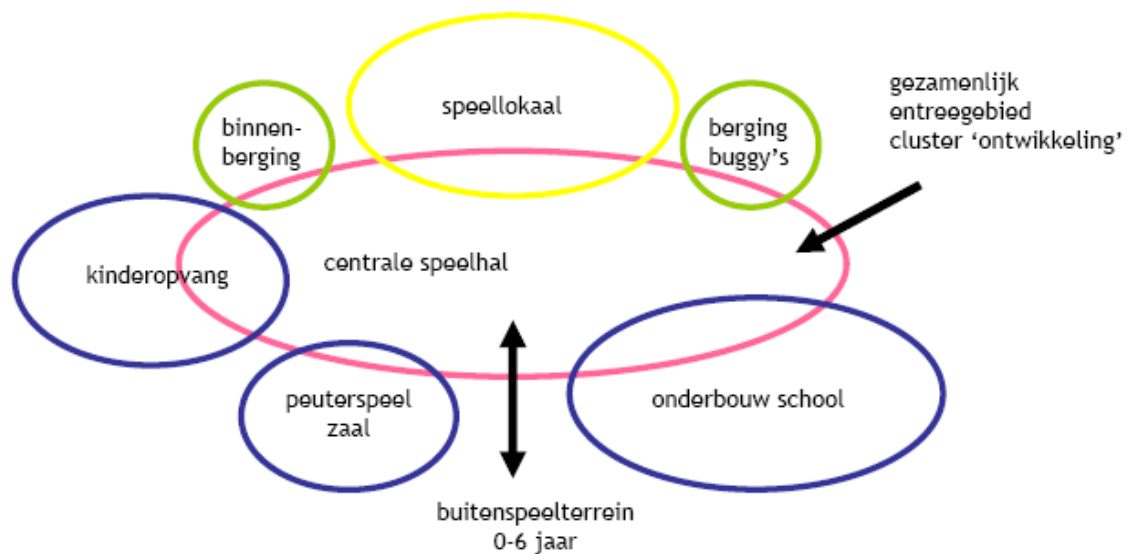
Bij Klub Kongzi (buitenschoolse opvang) komen kinderen van 4-13 jaar. Het betreft hier de dagelijkse opvang voor – en na schooltijd en in vakanties. Klub Kongzi heeft relaties met vrijwel alle gebruikers van de het gebouw (school, sportzaal, kinderdagverblijf en peuterspeelzaal). De basisruimte van Klub Kongzi kan tijdens de schooltijden gebruikt worden door de school als overblijfruimte.

Klub Kongzi dient bij voorkeur op de begane grond gesitueerd te worden en moet een directe relatie hebben met het buitenspeelsterrein van de school.

Binnen de huiskamer moet een aanrecht geplaatst worden, voorzien van warm en koud water. Er moeten voldoende aansluitingen zijn voor o.a. magnetron en waterkoker. Verder moet er de gelegenheid zijn om bijvoorbeeld een keer pannenkoeken te bakken en soep te maken. Dit kan middels een elektrische kookplaat in de groep of door een gezamenlijke keuken te situeren in de directe nabijheid van Klub Kongzi. Klub Kongzi maakt gebruik van de gemeenschappelijke ruimten zoals ICT, speellokaal en handvaardigheid, maar komt niet in de gebieden van onderbouw, middenbouw en bovenbouw van de school. Deze gebieden worden afgesloten buiten schooltijd.

Door te kiezen voor een hoge netto vrije hoogte bestaat de mogelijkheid om entresols te plaatsen in de ruimten waar kinderen komen.

6.6.2. Ontwikkeling 0-6 jaar

Centrale speelhal (Kinderopvang-4)

De centrale speelhal vormt het hart van cluster 'ontwikkeling 0-6 jaar'. Aan deze hal liggen alle groepsruimten en het speellokaal. In de speelhal kunnen kinderen vrij spelen. De speelhal beschikt over een gladde vloer en heeft daglichttoetreding. Er moet extra aandacht worden besteed aan akoestiek om eventuele overlast naar aangrenzende ruimten te voorkomen. Het personeel heeft vanuit de groepsruimten direct zicht op de spelende kinderen. De inrichting mag de circulatie niet belemmeren.

Speellokaal & berging (Multifunctioneel -8, Basisschool-26)

Het primaire gebruik van deze ruimte ligt bij de school. Aanvullend maakt ook de peuterspeelzaal, de BSO en het kinderdagverblijf gebruik van deze ruimte. Bij jonge kinderen richt de beweging zich vooral op motorische ontwikkeling zoals rennen, springen en klimmen. Deze activiteiten vinden plaats in het speellokaal. Er is een inpandige bergingruimte voor het spelmateriaal, en attributen voor drama en muziek. afgeschermd door middel van netten.

Het speellokaal is transparant door middel van glas. Het speellokaal grenst aan het cluster 'ontmoeting', zodat dit speellokaal ook gebruikt kan worden voor andere (gepaste) activiteiten zoals bijvoorbeeld bewegen voor ouderen. Er is een directe verbinding met de speelplaats, zodat het spelmateriaal ook buiten gebruikt kan worden.

Behandelkamer (school-13)

Er is een aparte kleine overlegruimte (circa 6 m²) bestemd voor tutor-, remedial teaching- en onderzoeksactiviteiten en gesprekken van sociaal verpleegkundige en schoolmaatschappelijk werk.

Garderobe (School-23)

De leerlingengarderobes moeten nabij de groepsruimten worden ondergebracht. Elke leerling krijgt de beschikking over twee haken, voor de jas en gymtas.

Binnenberging (Kinderopvang-16, Peuterspeelzaal-9, Basisschool-27)

Alle participanten van cluster 'ontwikkeling 0-6 jaar' delen gezamenlijk één binnenberging. In de binnenberging wordt knutsel-, spel- en themamateriaal opgeborgen. Separaat, grenzend aan deze berging, is een opslagruimte voor luiers, verzorgings- en voedingsmiddelen van het kinderdagverblijf. Beide bergingen zijn afsluitbaar en niet bereikbaar voor kinderen.

Was-/droogruimte (Kinderopvang-18)

In de was-/droogruimte komt een wasmachine en -droger, die op ergonomische werkhoogte moeten staan. Daarnaast is er een wastrog met warm en koud water.

Onderbouw school

Gebied van de groepen (School-1)

Er komen geen afzonderlijke groepsruimten. Het gebied dient flexibel ingericht te kunnen worden: er worden zogenaamde vlekken gecreëerd zoals een bouwhoek, poppenhoek, veranderhoek en een natte hoek. Daarnaast zijn er plekken voor creatieve vakken, taal en rekenen.-Elke groep krijgt een eigen plek (stamgroephoek) voor het kringgesprek. Hier staat ook de kast voor de eigen spulletjes van de kinderen. In deze stamgroephoek dient een geborgen sfeer te worden gecreëerd, waar jonge kinderen zich op hun gemak voelen. Drama, dans en muziek vinden plaats in het speellokaal.

Er moet extra aandacht worden besteed aan akoestiek. De ruimte dient licht en transparant te zijn, waarbij voldoende muren overblijven om diverse borden (plan-, schilder-, teken-, krijt- en whitebord) en werkjes van kinderen te kunnen ophangen. De ruimte moet technisch voorbereid zijn voor een digitaal schoolbord. Er is een directe verbinding met de speelplaats.

Naast de leerlingensets zijn er grote verwerkingstafels. Er zijn per groep drie computers beschikbaar voor de leerlingen. De leraar heeft een eigen werkplek in het gebied.

In het gebied is slechts één afgescheiden ruimte voor kinderen die moeite hebben zich te concentreren in het open gebied. Deze ruimte biedt plaats aan een groep van ca. 5 kinderen.

Het gebied is niet toegankelijk voor de BSO. Na schooltijd wordt de ruimte gebruikt voor de zgn. "derde schooltijd" in het kader van naschoolse activiteiten.

Bovenstaand concept wijkt af van dat van een traditionele school met lokalen. Het is uitdrukkelijk de wens een ruimte te creëren waarin dit concept te verwezenlijken is, maar die ook, zonder veel hak- en breekwerk om te bouwen is naar de traditionele school met afzonderlijke lokalen. Van de architect wordt in de eerste schetsfase een dubbele plattegrond verwacht waarin beide concepten uitgewerkt zijn.

Ander aandachtspunt is de uitbreidbaarheid van het gebied. Het moet mogelijk zijn de school uit te breiden met 50% zonder bovenstaande uitgangspunten te verlaten. Er zijn verschillende mogelijkheden te bedenken: het gebied zelf uitbreiden of een extra gebied toevoegen. Afhankelijk van het ontwerp kan samen met de school bepaald worden welke variant de voorkeur heeft. Van de architect wordt in de eerste schetsfase een plattegrond verwacht waarin de uitbreiding gestippeld weergegeven is. Van deze uitbreiding ten behoeve van vier groepen, ligt 50% op de begane grond.

Sanitair leerlingen (School-37)

De toiletten voor de onderbouw liggen geclusterd bij elkaar, gebaseerd op twee toiletten per groep. De toiletruimten zijn niet afsluitbaar en hebben kindvriendelijke halve klapdeurtjes. Er is direct toezicht vanuit de groepsruimten op de voorruimte van de toiletten.

Peuterspeelzaal

Groepsruimte & berging (Peuterspeelzaal-1 & 9)

In de groepsruimte kunnen 16 kinderen per dagdeel terecht. In de groepsruimte spelen de peuters (zowel grof- als fijnmotorisch), wordt gegeten en gedronken en is (in de toekomst) een computerhoek aanwezig. De ruimte dient op de begane grond gesitueerd te worden en heeft een directe verbinding met het buitenspeel terrein 0-6 jaar. De groepsruimte grenst direct aan de groepsruimten van de onderbouw van school en aan de kinderopvang. De inrichting van deze ruimte lijkt sterk op die van de dagopvang (keukenblokje met koelkast, sanitaire ruimte). In het kader van de harmonisatie zal deze ruimte op termijn gebruikt worden voor dagopvang. De verwerkingsruimte die grenst aan deze groepsruimte zal dan omgebouwd worden tot een slaapruiimte.

Sanitair (Peuterspeelzaal-14)

In de toiletruimte zijn peutertoiletten en kindvriendelijke halve klapdeurtjes. Peuters moeten zelfstandig naar het toilet kunnen. In verband met toezicht moeten de leidsters vanuit de groepsruimte zicht hebben op de toiletten. In de voorruimte is een peuterwastafel en ruimte voor een aankleedtafel ten behoeve van verschoning. De sanitaire ruimte ligt aan de groepsruimte.

Kinderdagverblijf

Groepsruimten (Kinderopvang-1)

De groepen zijn verticaal samengesteld, waardoor kinderen van 0-4 jaar door elkaar zitten. De groepsruimte is de thuisbasis voor elke groep, waarin verschillende activiteiten plaatsvinden. De groepsruimte moet enerzijds uitdagend zijn voor de kinderen en anderzijds een veilig gevoel bieden. De pedagogische medewerkers (PM-ers) moeten de ruimte goed kunnen overzien. In de groepsruimte moet een aanrecht komen voorzien van warm en koud water. Bij het aanrecht dienen voldoende aansluitingen te zijn voor koelkast, magnetron, flessenwarmer, waterkoker.

De ruimten dienen op de begane grond gesitueerd te worden en hebben - bij voorkeur via schuifdeuren - een directe verbinding met het buitenspeel terrein. De kinderen kunnen dan zelfstandig naar binnen en naar buiten terwijl de deuren open blijven staan. Het KDV heeft een eigen, door een hekwerk beschermd speel terrein. De PM-ers moeten vanuit de groepsruimte direct zicht hebben op het terrein in verband met sociale controle. De groepsruimten grenzen direct aan de centrale speelhal. Kinderen hebben zicht op de centrale speelhal door middel van lage ramen/doorzichtjes. In deze hal moet de mogelijkheid bestaan voor een inrichting met verschillende hoekjes, zodat aansluiting op het pedagogisch concept van de school mogelijk wordt.

Slaapruimten (Kinderopvang-3)

Jonge kinderen slapen op wisselende tijden en hebben daarvoor aparte slaapruimten nodig. Per groep moeten 2 slaapkamers gerealiseerd worden, grenzend aan de groep en met een vluchtdeur naar buiten. In de slaapruimte moet het mogelijk zijn een babyfoon aan te sluiten. Naast de deur zit een glasstrook.

De slaapruimten moeten gemakkelijk bereikbaar zijn voor de PM-ers en moeten goed geventileerd kunnen worden. De temperatuur moet per slaapruimte afzonderlijk te regelen zijn. Verduistering van de slaapruimten is van belang. Tevens is de positionering van de ruimten een aandachtspunt. Voorkomen moet worden dat deze grenst aan een speel terrein waar tijdens slaaptijden gespeeld en lawaai gemaakt wordt.

Natte cel / verschoonruimte (Kinderopvang-23)

Bij de groepen moeten verschoonruimten komen. Per twee groepen mag dat één verschoonruimte zijn, gelegen tussen de groepsruimten in. In de verschoonruimte moet een aankleedmeubel komen met twee in hoogte verstelbare aankleedplekken en daartussen een wasbak met douchekraan. De wasbak heeft een warm- en koud water voorziening met een temperatuurbegrenzer. Tevens is er een wastafel op kindelhoogte (alleen koud water) en twee kindertoiletjes. Tussen de toiletjes komt een schaamschot.

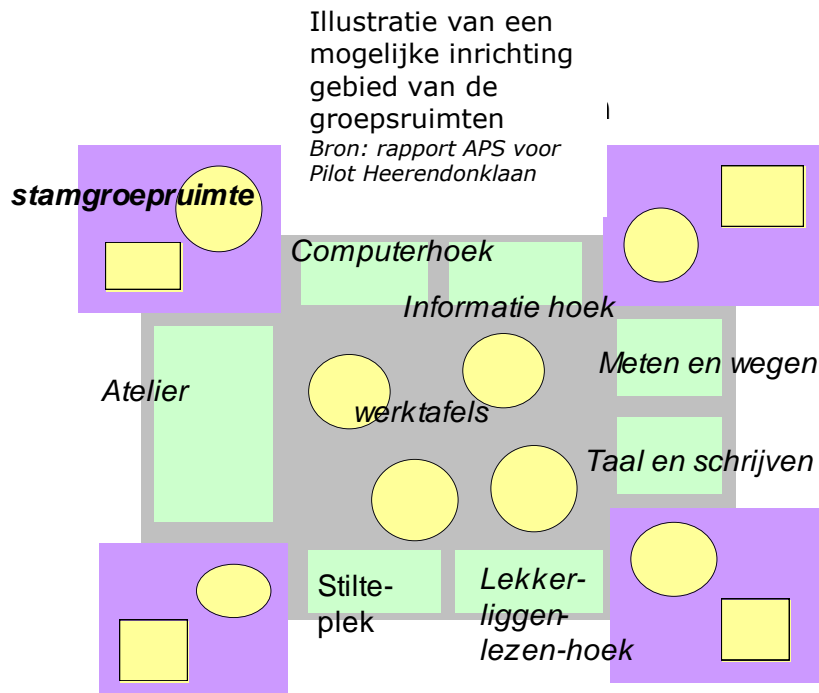
Berging kinderwagens/maxi-cosi's (Kinderopvang-19)

Direct grenzend aan de entree van het cluster 'ontwikkeling 0-6 jaar' is een ruimte voor opslag van buggy's en kinderwagens. Er dient een voorziening gemaakt te worden voor het ophangen van de buggy's.

Aandachtspunt is de wens voor uitbreidbaarheid met twee groepen.

Van de architect wordt in de eerste schetsfase een plattegrond verwacht waarin de uitbreiding gestippeld weergegeven is. Deze uitbreiding ten ligte in zijn geheel op de begane grond.

6.6.3. Ontwikkeling 7-13 jaar

Gebied van de groepen (School-3 en 4)

Voor midden- en bovenbouw allebei, wordt het concept zoals beschreven bij onderbouw toegepast. Het onderwijsprogramma besteedt veel aandacht aan het zelfstandig werken. Groepsinstructies kunnen logisch overgaan in verwerkingsmogelijkheden, individueel of in kleinere of grotere groepjes. Het gebied dient flexibel ingericht te kunnen worden

Er moet extra aandacht worden besteed aan akoestiek en de ruimte dient licht en transparant te zijn. Het gebied moet technisch voorbereid zijn voor een digitaal schoolbord. Naast de leerlingensets zijn er grote verwerkingstafels. Er zijn per groep drie computers beschikbaar voor de leerlingen. De leraar heeft een eigen werkplek. In elke gebied is een koudwater tappunt.

Vanwege de compactheid van het gebouw, bevinden de gebieden van midden- en bovenbouw zich op de 1^e verdieping. Er is vanuit dit gebied direct visueel zicht op de speelplaats. Naast de stamgroep hoeken zijn er plekken voor: creatieve vorming, taal, rekenen, ontdek-technieken en projectwerk.

In de verwerkingsruimte kunnen kinderen individueel of in groepjes zelfstandig werken. De verwerkingsruimte ligt in het gebied. De inrichting bestaat uit leerlingensets en grote verwerkingstafels. De verwerkingsruimten moeten zodanig gesitueerd worden dat ze samen één grote ruimte vormen.

Per gebied is slechts één afgescheiden ruimte voor kinderen die moeite hebben zich te concentreren in het open gebied. Deze ruimte biedt plaats aan een groep van ca. 5 kinderen.

Midden en bovenbouw maken meer gebruik van ruimten buiten hun eigen gebied dan de onderbouw. Denk hierbij aan handvaardigheid, ICT en drama in de ruimte van het wijktheater.

Bovenstaand concept wijkt af van dat van een traditionele school met lokalen. Het is uitdrukkelijk de wens een ruimte te creëren waarin dit concept te verwezenlijken is, maar die ook, zonder veel hak- en breekwerk om te bouwen is naar de traditionele school met afzonderlijke lokalen. Van de architect wordt in de eerste schetsfase een dubbele plattegrond verwacht waarin beide concepten uitgewerkt zijn.

Ander aandachtspunt is de uitbreidbaarheid van het gebied. Het moet mogelijk zijn de school uit te breiden met 50% zonder bovenstaande uitgangspunten te verlaten. Er zijn verschillende mogelijkheden te bedenken: het gebied zelf uitbreiden of een extra gebied toevoegen. Afhankelijk van het ontwerp kan samen met de school bepaald worden welke variant de voorkeur heeft. Van de architect wordt in de eerste schetsfase een plattegrond verwacht waarin de uitbreiding gestippeld weergegeven is. Van deze uitbreiding ten behoeve van vier groepen, ligt 50% op de begane grond.

Behandelkamer (school-13)

Er is een aparte kleine overlegkamer (circa 6 m²) bestemd voor tutor-, remedial teaching- en onderzoeksactiviteiten en gesprekken van sociaal verpleegkundige en schoolmaatschappelijk werk.

Garderobe leerlingen (School-24)

De leerlingengarderobes moeten nabij de groepsruimten worden ondergebracht. Elke leerling krijgt de beschikking over twee haken, voor de jas en gymtas.

Sanitair leerlingen (School-38)

De toiletten zijn verdeeld over twee clusters. Het aantal toiletten is gebaseerd op twee toiletten per groep.

Berging themamateriaal bovenbouw (school-28)

In de berging worden themakisten opgeborgen in rekken. Het materiaal is niet bereikbaar voor kinderen.

7. BUITENRUIMTEN

De buitenruimte biedt plaats aan:

- toegangspaden naar de entrees;
- stalling voor fietsen van personeel en bezoekers;
- parkeren voor leveranciers en hulpdiensten;
- speelgelegenheid voor kinderen.

Parkeren van de auto's van personeel en van bezoekers vindt plaats in het openbare gebied. Het aantal plaatsen dat gerealiseerd gaat worden is bepaald door de Gemeente en staat vast op 51. De gezamenlijke containerruimte en het laden/lossen is inpandig gesitueerd.

Het buitenspeelsterrein is opgesplitst in twee delen (met een tussenliggende groenstrook), te weten:

- speelplaats 0-6 jaar: de kinderen van het cluster 'ontwikkeling 0-6 jaar' maken gebruik van deze speelplaats die voor een deel ook uit groen en gras bestaat. Er staat een hek omheen van 1.50 m hoog met een groene heg ervoor. Voor de baby's en de jongste kinderen (0-2 jarigen) van de kinderopvang is een eigen rustige (afgeschermd) plek ingericht.
- speelplaats 7-13 jaar: de kinderen van het cluster 'ontwikkeling 7-13 jaar', de kinderen van Klub Kongzi en van Plein- Actief maken allen gebruik van deze speelplaats. Tevens wordt dit plein buiten schooltijd gebruikt door de kinderen uit de buurt.

Het speelplein is voor iedereen toegankelijk en is overzichtelijk van vorm ten behoeve van de sociale controle. De buitenruimte bestaat uit een gedeelte verhard (om te fietsen en spelletjes te doen) en uit een gedeelte groen. Dit groene deel is voorzien van hoogteverschillen. Een overkapping ten behoeve van schuilen en hangen is zodanig gesitueerd dat omwonenden geen overlast ondervinden en toezicht vanuit de BBS goed mogelijk is. Met name vanuit het cluster ontmoeting moet dit mogelijk zijn. Deze overkapping moet niet uitnodigend zijn voor hangjongeren die geen relatie met de BBS hebben. Het groene deel van de buitenruimte moet geschakeld kunnen worden aan het openbare groen.

Voor het opbergen van buitenspel materiaal voor de kleuters, peuters en de kinderopvang wordt een buitenberging (school -57, peuterspeelzaal- 30, kinderdagverblijf- 39) gerealiseerd.

In bijlage 6 is de visie op de buitenruimte opgenomen zoals opgesteld door een werkgroep bestaande uit toekomstige gebouwgebruikers

8. ARCHITECTUUR EN SFEER

BBS Boschveld moet een accommodatie worden waarin zowel kinderen in de leeftijd 0-13 jaar, als het personeel en de overige gebruikers van de BBS Boschveld zich thuis voelen. Men wil een BBS dat sterk uitnodigend is en het bruisende hart van de wijk vormt. De uitstraling van het gebouw en de sfeer in de ruimten moet hieraan een positieve bijdrage leveren.

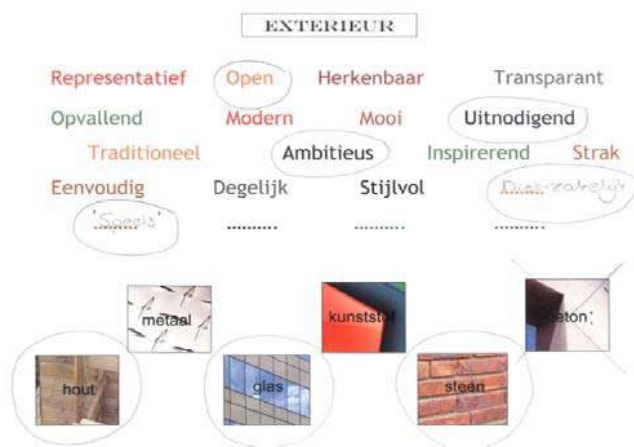
Onderstaand vindt u de samenvatting van hetgeen tijdens de workshop 'sfeer en architectuur' op 16 maart 2009 naar voren is gekomen. In bijlage 5 vindt u een uitgebreide weergave van het resultaat.

8.1. Stedenbouwkundige uitgangspunten

Bij de uitwerking moet rekening gehouden worden met de stedenbouwkundige randvoorwaarden. De belangrijkste gegevens uit dit plan zijn:

- de BBS dient sterk uitnodigend van karakter te zijn;
- er wordt gestreefd naar een compact en efficiënt gebouw;
- de BBS moet een bijzondere en kwalitatieve en hoogwaardige architectuur krijgen, die doet denken aan de kloekheid van de monumentale industriële monumenten in de wijk en directe omgeving;
- de nieuwe BBS is een alzijdig gebouw en krijgt meerdere entrees. Stedenbouwkundig gezien dient het gebouw geen achterkanten of blinde gevels te representeren;
- de BBS dient opgebouwd te zijn uit een helder basisbouwblok van circa 3 bouwlagen;
- de parkeerplaatsen ten behoeve van de BBS zijn gesitueerd in het openbare gebied.

8.2. Uitstraling architectuur (exterieur)

Het gebouw moet een open karakter krijgen en qua uitstraling uitnodigend zijn. Gekeken naar de doelgroep en ter ondersteuning van deze 'uitnodigende' uitstraling kunnen de kreten 'speels', 'warm' en 'niet-zakelijk' worden gehanteerd. Met 'ambitueus' doelt men op een gebouw dat de nieuwsgierigheid prikkelt en waar men trots op kan zijn. Van groot belang is dat binnen- en buitenzijde gebouw in relatie staan met elkaar. De gebruikers geven de voorkeur aan natuurlijke materialen, zoals steen, hout en glas. Men wil absoluut geen beton.

8.3. Sfeer en beleving (interieur)

Het gebouw moet ook van binnen een open karakter hebben, zodat duidelijk is hoe het gebouw is georganiseerd. Ondanks de openheid moet men geborgenheid ervaren, zowel ruimtelijk als akoestisch.

De clusters hebben elk een eigen sfeer, zodanig dat ondanks de verschillen het gebouw één geheel blijft. De samenwerking staat immers centraal. BBS Boschveld is een zonnig gebouw met mooi, natuurlijk licht. Waar mogelijk biedt de schil van het gebouw een mooi uitzicht op het park. Het gebouw moet overzichtelijk/opgeruimd zijn, zodat iedereen er prettig kan werken. Voor de kinderen is het gebouw uitdagend en inspirerend, maar ook vertrouwd en huiselijk. Er is behoefte aan geborgenheid en veiligheid. In het huidige schoolgebouw worden de verbindingen en korte overzichtelijke zichtlijnen (als een dorpje met straatjes) als zeer prettig ervaren. Massaliteit moet worden voorkomen!

Onderstaand een impressie van het sfeerbord, zoals dat door de toekomstige gebruikers van de brede school is gemaakt. In bijlage 5 worden de foto's toegelicht.

9. BIJLAGEN

Bijlage 1	Bronnenlijst
Bijlage 2	Verslag workshop kwaliteiten en activiteiten
Bijlage 3	Ruimtelijk programma van eisen (versie 15, januari 2010) en activiteitenlijst
Bijlage 4	Verslag workshop relaties en clustering
Bijlage 5	Verslag workshop sfeer en architectuur
Bijlage 6	Visie op de buitenruimte

Bijlage 1 Bronnenlijst

Project	Brede Bossche School Boschveld
Onderwerp	Bronnenlijst
Referentie	OND18609AA bronnenlijst 2009-03
Datum	Maandag 28 april 2009
Aan	Projectgroep BBS Boschveld
Van	Milou Knippen, Van Aarle De Laat onderwijs B.V.

Nr	Naam document	Samenstelling	Datum (versie)
1	BBS Boschveld	Plan van aanpak	6-6-2007
2	Projectstructuur BBS (concept bijlage bij samenwerkingsovereenkomst herstructurering Boschveld)		?
3	Ruimtelijk en functioneel programma van eisen	P. Bouwkamp (Coresta)	01-10-2008 (versie 11)
4	Multifunctioneel gebruik ruimten BBS Boschveld	P. Bouwkamp (Coresta)	01-10-2008 (versie 11)
5	Stedenbouwkundige randvoorwaarden 'een parelvoor Boschveld'	Tarra architectuur & stedenbouw	nov. 2008
6	Zes speerpunten BBS Boschveld		23-03-2007
7	Wijksteunpunten Den Bosch; opleverdocument projectgroep huisvesting / wijksteunpunten	MdK	22-12-2008 (versie 0.2)
8	Visueel ontwerp wijksteunpunten		Dec. 2008
9	Concept notitie beheer BBS Boschveld	Zayaz	?
10	Fysieke en sociale ambities voor het gebouw van BBS Boschveld	Klankbordgroep	23-09-2008
11	Uitnodiging BBS Beraad van Beroepskrachten	OBB, Kees Heemkerk	?
12	Aanvulling concept visie BBS Boschveld	Beraad van Beroepskr	?
13	Notulen klankbordgroep	Kankbordgroep	12-8-08 t/m 04-03-09
14	Input van de klankbordgroep tbv BBS Boschveld	Klankbordgroep	feb-sept 2008
15	PvE Kinderopvang	Kanteel	
16	PvE BBS Boschveld	Kanteel	
17	PvE Gymzaal Boschveld & Gestelse Buurt	Sport & Recreatie	23 april 2009
18	Memo PvE BBS Boschveld wijksteunpunt	Maartje de Kruijf (Zayaz)	22 aug. 2008
19	Resultatenplan 2009-2010 Woonzorgzone Boschveld	Zayaz	23 maart 2009
20	Plan van aanpak invoering Pitstops 's-Hertogenbosch	Gemeente	Versie 2, april

Digitale bronnen:

Website	Document
http://www.bredeboschescholen.nl	
http://www.bsboschveld.nl	Schoolgids
http://peuterspeelzalen.org	
http://www.kanteel.nl	
http://servicepuntsportenbewegen.nl	Sportvisie 2008-2012
http://bibliotheekdenbosch.nl	Verandervisie 2008
http://www.divers.nl	

Bijlage 2 Verslag workshop kwaliteiten en activiteiten

Bijlage 3 Ruimtelijk programma van eisen

Bijlage 4 Verslag workshop relaties en clustering

Bijlage 5 Verslag workshop sfeer en architectuur

Bijlage 6 Visie op de buitenruimte

Visie Buitenruimte BBS Boschveld

Aanwezig: Monique Bolder (Kanteel), Pepien Timmermans, Peter Nouws (Beide: Basisschool Boschveld), Anina Vloedgraven, Claudia Ten Hofe (Beide: Divers) Miriam de Werd (GGD, gezondheidsmakelaar, verslag)

Visie in steekwoorden

- groen;
- educatief;
- uitdaging tot ontdekken;
- cognitieve uitdaging;
- motorische uitdaging;
- groeiend.

Waarom is een groene omgeving beter voor kinderen?

1. Een buitenruimte daagt uit tot bewegen

Het aantal kinderen met overgewicht neemt toe. Overgewicht kan al te lijf worden gegaan met alledaagse bewegingen: lopen, klauteren en klimmen. Een bewegingsrijke buitenruimte daagt alle kinderen, dun en dik, dagelijks uit om meer te bewegen.

2. Kinderen verblijven langer in en rond de Brede Bossche School

Door de uitbreiding van de voorschoolse, tussenschoolse, naschoolse en buitenschoolse opvang, verblijven steeds meer kinderen een paar dagen van de week een langere tijd in en rond het schoolgebouw. Om kinderen ook de gelegenheid te geven tot bewegen is een (natuurlijke) buitenspeelruimte met voldoende en gevarieerde bewegingsuitdagingen van groot belang.

3. Het brengt kinderen in contact met de natuur

Kinderen komen steeds minder in contact met de natuur. Dat heeft allerlei oorzaken, zoals concurrerende activiteiten (TV en computer). Met een natuurrijke buitenruimte kunnen kinderen rond de school in contact komen met de natuur.

4. Het biedt veel mogelijkheden voor educatie

In een natuurrijke buitenruimte kunnen kinderen zelf op zoek gaan naar beestjes en naar allerlei natuurlijke materialen. Met een natuurrijke buitenruimte kun je eindeloos veel werkvormen ontwikkelen voor de biologielessen en voor natuur- en milieu-educatie. Kinderen van nu hebben minder belangstelling voor de natuur dan twintig jaar geleden. Informele, speelse ervaringen in een groene omgeving zijn voor het ontstaan van betrokkenheid bij de natuur belangrijk. Het struinen in en het gebruiken van de natuur in de directe omgeving – vruchten en zaden, bloemen, hout, etc. – draagt sterk bij aan de kennis van kinderen over planten en dieren.

5. Het geeft alle kinderen een plek

Een betegeld schoolplein wordt vaak ingenomen door (wild) voetballende jongens. Dit drijft de andere kinderen naar de hoeken en randen van het plein. Door verschillende zones te creëren voor verschillende activiteiten – waaronder plekken om te zitten, kletsen en rustiger spel – ontstaan voor iedere groep eigen ruimten en worden de 'rechten' op ruimte eerlijker verdeeld. Dat kan door het aanbrengen van variatie in begroeiing, bestrating, hoogteverschillen en bebouwing. Hierdoor ontstaat – blijkt uit onderzoek – minder agressie doordat er meer plekken zijn voor kleine groepen kinderen met verschillende bewegingsbehoeften.

6. *Het bevordert participatie van kinderen*

Door kinderen te betrekken bij het ontwerp, de aanleg en het beheer van de buitenruimte, leren ze mee te denken over hun eigen omgeving. Het bevordert burgerschapsvorming wanneer de speelruimte meer 'van hen zelf' wordt.

Er is onderzoek gedaan onder kinderen van 7 tot 12 jaar die verhuisden van een 'kale' naar een 'groene' omgeving. Deze kinderen zijn gedurende langere tijd gevolgd. De natuurlijke elementen in hun nieuwe woonomgeving – met name bomen – leidden tot een betere concentratie en had positieve gevolgen voor hun algemene cognitieve functioneren.

Als je deze gegevens overziet kan de conclusie niet anders zijn dan dat je kinderen ernstig tekort doet, als je hen geen mogelijkheden biedt tot intensieve natuurervaringen. Vanuit hun pedagogische verantwoordelijkheid kunnen scholen daaraan bijdragen door het inrichten van een groene buitenruimte van natuurlijke materialen. Ook onderwijskundig biedt zo'n buitenruimte veel mogelijkheden.

Mogelijke ideeën:

- Struiken en planten kunnen voor natuurlijke verstopplekjes zorgen;
- Losse voorwerpen tbv constructiespel
- Wanneer er bomen geplaatst worden, kiezen voor meerdere soorten, zo kunnen kinderen ontdekken welke vruchten bij welke bomen horen;
- Geen lappen tegels, maar paden die door de omgeving kronkelen, waarop de kinderen kunnen fietsen en stappen;
- Heuvelachtig landschap zorgt voor de ontwikkeling van de grove motoriek. Klimmen en klauteren en van een heuvel rollen zijn hier voorbeelden van;
- Een plek waar een moestuin aangelegd kan worden door de kinderen. Dit om het zelfhandelend bezig te zijn te stimuleren.

Vorbereiding

- Gesprek architect: door Pepien, Monique en Claudia:
Doel:
 - o om hoeveel vierkante meter gaat het en welke mogelijkheden zijn;
 - o het overbrengen van de visie en de ideeën.
- Begroting opstellen; via de HAS (Monique)

Belangrijk om mee te nemen

- Afstemming buitenruimte met het wijkplan: oa looproute vanuit school naar wijkspeelplaats en park (groene hart van Boschveld);
- Plein Actief en materialen die hiervoor nodig zijn;